

Chalmers Fakultetsklubb och Fakultetsrådet vid Chalmers

Forskare, lärare, administratörer och andra intresserade inom Chalmers och GU välkomnas till ett seminarium om val och användning av språk.

Måndag 1 februari 2010 kl 15-17

Sal KA i kemihusets entréplan

Språk inom högskolan

Svenska och engelska

Program:

14.50	Samling - Café Hedvall
15.15	Anders Ulfvarson (ordf. fakultetsklubben och moderator)
Ann-Sofie Sandberg (ordf. fakultetsrådet)
15.20	Utformning av språkpolicy
Professor Viggo Kann, KTH
15.40	Språkpolicy vid LTH
Professor Per Warfvinge
16.00	Kort paus
16.10	Diskussion och frågor
Panel med Viggo Kann, Per Warfvinge, Rhonwen Bowen GU och Ann-Sofie Sandberg

Ett referat av seminariet följer

Göran Petersson, Fakultetsklubben

Kort referat av språkseminariet

Anders Ulfvarson välkomnade med program och en [tänkvärd illustration](#) av svenskars förhållande till sin engelska. Ann-Sofie Sandberg välkomnade för fakultetsrådet.

Språkpolicy vid KTH

Viggo Kann har lett arbetet med en [språkpolicy vid KTH](#). Den har tagits fram under sommar och höst 2009 och är nu klar för slutlig antagning. Man har delvis utgått från en [språkplan från Uppsala](#) universitet. En grundläggande språkpolicy i fem punkter kopplas till övergripande mål och följs av en handlingsplan. Uppmärksammade grundtankar är att lärare bör utbilda på sitt bästa språk och att inslag av både svenska och engelska bör finnas i alla kurser. På så sätt stärks användning av och likvärdig status för båda språken. Ett uttalat mål är att alla anställda skall förstå svenska.

Språkpolicy vid LTH

Per Warfvinge har lett arbetet med [LTH:s antagna språkpolicy](#). Den har påverkats av att LTH är en del av Lunds universitet. Integration av utländska studenter och anställda är viktig. Kurser i svenska är då ett effektivt och mycket uppskattat stöd. De flesta mastersstudenter utifrån läser en kurs i svenska. Alla kursplaner måste vara tydliga med vilket språk som används. Uppgifter vid examination får normalt göras på svenska om så önskas. Examinatorer måste behärska svenska. Vid LTH betonas starkt värdet av ett tredje språk vid sidan av svenska och engelska. Många utbyten sker med icke engelskspråkiga länder vilket öppnar en ny arbetsmarknad.

Paneldiskussion

Paneldiskussionen inleddes med att Rhonwen Bowen från institutionen för språk och litteratur kort relaterade [Göteborgs universitets språkpolicy](#) till KTH:s och LTH:s. Policyn utarbetades 2005-2006 och det är nu dags för beslut om en plan för genomförande.

Språklig kvalitet

Rhonwen Bowen med brittisk bakgrund betonade att den engelska som används i världen i stort nu har utvecklats till vad som kallas global engelska. Denna fyller en nödvändig funktion för kommunikation. Svenska lärare klarar ofta bra att föreläsa om sina ämnen på engelska men de har svårare med diskussioner och återkoppling. Kurser för lärare om att utbilda på engelska erbjuds vid Chalmers liksom vid flera andra svenska universitet och högskolor.

Parallelspråk och domänförluster

Köpenhamns universitet föreskriver [danska och engelska parallellt](#) och inför krävande tester i engelska för lärare. Helsingfors universitet har en omfattande [språkpolicy för tre språk](#) – finska, engelska och svenska. De svenska varianterna av språkpolicy från LTH och KTH understryker att insatser för att stärka både svenska och engelska i samspel är nödvändiga. Utan språkpolicy blir det lätt så att främst engelska expanderar och stöds. Auditoriet gav flera exempel på att domänförluster för svenska då blir ett av flera påtagliga problem.

Sociala aspekter

För utländska studenter och anställda är kunskaper i svenska värdefulla för livet och integrationen utanför högskolan. Det kan alltså vara ett stöd för dem att omgivningen successivt övergår till svenska även vid samvaro inom högskolan.

Framåtblickande avslutning

Anders Ulfvarson tackade alla som medverkat till seminariet. Fakultetsrådets ordförande Ann-Sofie Sandberg konstaterade att det är uppenbart angeläget att även Chalmers tar fram en språkpolicy och att seminariet kanske kan ses som en utgångspunkt.

Blir svenska verkligen huvudspråket vid Chalmers eller tar engelska successivt över trots Sveriges nya språklag?

SPRÅK VID CHALMERS

Står svenska emot engelska?

Svenska har på senare år alltmer trängts undan av engelska. Detta är intressant att belysa mot bakgrund av den [nya språklagen](#) 2009 som fastslår att svenska är huvudspråk i Sverige. Lunds Tekniska Högskola och Göteborgs Universitet har båda nyligen utformat en egen språkpolicy.

Utbildning: En stor förändring har skett vid Chalmers då de två avslutande åren inom mastersprogrammen ges helt på engelska.

Forskning: Utländska forskare och forskarstuderande ingår i allt högre grad i forskargrupperna vid Chalmers. Detta medför att engelskan alltmer kan ta över som forskningsspråk.

Information: Presentationer av personer och verksamheter sker allt oftare på engelska som ett sätt att nå ut bredare.

Fakultetsklubben: Via bl a ett seminarium hoppas klubben kunna bidra till en diskussion av språkfrågan. Ett tidigare seminarium har behandlat frågor kring vetenskaplig publicering.

[Tankeutmaning:](#)

Behövs ett godkänt språktest i svenska för utländska lärare och för utexamination av utländska studenter från Chalmers?

Hot och konsekvenser

Många [konsekvenser av språkförändringar](#) diskuteras men de följande är kanske särskilt betydelsefulla vid Chalmers.

Kvalitet: På främmande språk kan sällan varken forskare, lärare eller studenter nå samma nyanserade intellektuella djup som på sitt eget språk. Detta kan leda till lägre kvalitet på forskning och utbildning.

Vetenskaplighet: Inom forskning krävs särskilt skarp språklig exakthet. Detta klarar en forskare bäst på sitt eget språk. För en svensk blir engelska oftast ett ungefärligt språk som förmedlar ungefärliga forskningsbudskap av låg klass.

Domänförluster: I och med att både kurslitteratur och högre grundutbildning är på engelska utvecklas ingen svensk terminologi inom allt större teknikområden. Svenskan försvinner som alternativ.

Social skiktning: När högutbildade prioriterar engelska som arbetsspråk medför det en klyfta gentemot lågutbildade. Språket kan därför bidra till förvärrad social skiktning.

Ond spiral: När engelska associeras med högre utbildning och social status än svenska blir följden lätt att en dålig engelska värderas högre än en bra svenska. Alltfler satsar då på engelska och svenska riskerar att hamna i en nedåtgående spiral.

Moteld från KTH: En ny [språkpolicy vid KTH](#) kan kanske bli ett föredöme för Chalmers. För att möta hoten betonar man att lärare bör använda sitt bästa språk. Studenter bör kunna kommunicera på både svenska och engelska.

Tankeutmaning:

**Kan en svag ställning för svenskan
medföra fördumning, kunskapsklyftor
och samhällsklyftor?**

Lyft för svenska vid Chalmers

Svenska språket vid Chalmers kan stärkas på många sätt så att viktiga fördelar uppnås.

Svenska som huvudspråk: En riktlinje kan vara att verksamheter och svenska medarbetare vid Chalmers i första hand presenteras på svenska men gärna även på engelska. Detta motverkar utarmning av svenska språket och markerar att svenska är huvudspråk.

Nätpublicering: Nya möjligheter att nå en bred publik på svenska finns nu via nätpublicering. Det gäller särskilt populära presentationer av forskningsresultat för målgrupper inom näringsliv, organisationer och media. Men det gäller också utbildningslitteratur och originalforskning.

Svenska i CPL: Det är särskilt angeläget att Chalmers via CPL prioriterar olika slag av egen publicering på svenska som en motvikt till floden av publikationer på engelska. Snart blir det kanske möjligt att publicera artiklar först på svenska och sedan på engelska. Krav på fri tillgänglighet för publicerade artiklar och allt bättre översättningsprogram banar vägen för det.

Språklig realism: Svensk bristfällig och [onödig engelska](#) uppfattas ofta som fin i Sverige och breder därför ut sig inom högskolan och samhället i övrigt. Samma engelska upplevs av engelskspråkiga i stället som primitiv och kanske associeras med låg intellektuell nivå.

[Uppvärdering av svenska:](#) Det är viktigt att inse att modersmålet erbjuder överlägsna möjligheter att utnyttja intellektuell kapacitet i tanke, tal och skrift. Mer eller mindre ofullkomlig engelska kompletterar för kommunikation med dem som har ett annat förstaspråk.